

IQTISODYOT SOHASIDA AKTDAN FOYDALANISHNING KORRELYATSION TAHLILI

Ikrom Abdurashitovich Shukurov

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti Oliy matematika kafedrası o‘qituvchisi

ikrom.shukurov@mail.ru

Azizjon Shoirjonovich Umurboyev

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti Servis fakul’teti Marketing ta’lim yo‘nalishi
1-bosqich talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada axborot kommunikatsiya texnologiyalari sohasida olib borilayotgan islohotlar natijasida iqtisodiyot tarmoqlarida internet xizmatlariga ulangan, internet xizmatlaridan keng ko‘lamda foydalanayotgan korxonalar va ularning ushbu sohadagi faolliklarini tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: kompyuter, axborot xavfsizligi, axborot kommunikatsiya texnologiyalari, AKT servisi, internet, masofali servis, onlayn xizmat, korrelyatsiya.

ABSTRACT

In this article, as a result of the reforms carried out in the field of information and communication technologies, enterprises connected to Internet services in economic sectors, using Internet services on a large scale, and their activities in this field are analyzed.

Keywords: computer, information security, information communication technologies, ICT service, Internet, remote service, online service, correlation.

KIRISH

So‘nggi yillarda axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarining rivojlanishi hayotimizning ko‘p sohalariga ta’sir ko‘rsatdi. Barcha sohalarda raqamlashtirishning kirib kelishi, yuqori sur‘atdagi taraqqiyot butun sanoatning rivojlanishida, ayniqsa, uzoq muddatli istiqbolimiz uchun katta rol o‘ynaydi.

Ta’kidlash lozimki, dunyo mamlakatlari tajribasida ilmiy tadqiqotlar, IT texnologiyalar, startup g‘oyalar, kompyuter savodxonligiga juda katta e’tibor beriladi. Faqatgina ilm-fan yutuqlari va yangi texnologiyalar orqali yuqori iqtisodiy o‘shishga erishishimiz mumkin.

Axborot va kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi islohotlarni muvaffaqiyatli yo‘lga qo‘yish, keyingi yillarda telekommunikatsiya tizimlari va axborot texnologiyalarini rivojlantirishga yo‘naltirilgan qator ishlar amalga oshirilib, soha ravnaqi ta‘minlanmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Bizga ma‘lumki, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida” qarori asosida Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali orqali 2018 yilda 2,4 million, 2019 yilda 5,8 million, 2020 yilda esa 9,8 milliondan ziyod xizmat ko‘rsatilgan.

Joriy yil yakuniga qadar Yagona portaldagi elektron xizmatlar sonini 300 taga yetkazish ko‘zda tutilgan. Shuningdek, internet foydalanuvchilari asosan mobil qurilmalardan foydalanishini inobatga olib, Yagona portalning mobil ilovasi ishlab chiqilib, undagi xizmatlar soni yil yakuniga qadar 100 taga yetkazilishi rejalashtirilgan.

Davlat xizmatlari markazi orqali davlat xizmatlarini taqdim etish maqsadida Yagona portalning alohida moduli ishlab chiqildi. Iqtisodiyotning barcha sohalarida axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan onlayn ravishda foydalanish ko‘lami oxirgi yillarda juda yaxshi ko‘rsatkichlarga ko‘tarildi. Axborot kommunikatsiya sohasida bir qancha yangiliklar tufayli sohada aholiga ko‘rsatiluvchi xizmatlar ni ham masofadan turib bajarish imkoniyatlari taqdim etilmoqda.

Ushbu maqolada korxonalar va tashkilotlarda internetga ulangan kompyuterlar soni (birlikda, Y) hamda internetga ulangan korxonalar va tashkilotlar ulushi (% , X) orasidagi korrelyatsion bog‘lanish o‘rganildi.

O‘rganish olib borish uchun statistik ma‘lumotlarni O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika agentligining rasmiy saytiga (<https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/raqamli-iqtisodiyot>) murojaat etgan holda olindi[1].

Hududlar	Internetga ulangan korxonalar va tashkilotlar ulushi, %, X	Korxonalar va tashkilotlarda Internetga ulangan kompyuterlar soni, birlikda, Y
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	18,9	23 958
Andijon	11,4	22 450
Buxoro	17,4	28 666
Jizzax	10,3	19 924

Qashqadaryo	14,0	27 573
Navoiy	25,3	21 025
Namangan	15,1	22 960
Samarqand	14,3	39 367
Surxondaryo	8,0	14 509
Sirdaryo	14,2	12 753
Toshkent	16,7	45 031
Farg'ona	15,7	32 638
Xorazm	21,6	20 297
Toshkent sh.	25,7	207 782

1-jadval. korxonada va tashkilotlarda internetga ulangan kompyuterlar soni (birlikda, Y) hamda internetga ulangan korxonada va tashkilotlar ulushi (% , X)[2].

Ushbu statistik ma'lumotlarni tahlil qilish uchun Microsoft Excel dasturidan foydalanildi. r korrelyatsiya koeffitsiyenti omillarning orasidagi bog'liqlik darajasini ko'rsatuvchi koeffitsiyentdir. r^2 determinatsiya koeffitsiyenti regressiya tahlilining asosiy natijasidir. U erkli o'zgaruvchidan bashorat qilinadigan erksiz o'zgaruvchidagi dispersiyaning nisbati sifatida talqin qilinadi[3].

	<i>Internetga ulangan korxonada va tashkilotlar ulushi, %</i>	<i>Korxonada va tashkilotlarda Internetga ulangan kompyuterlar soni , birlikda</i>
Internetga ulangan korxonada va tashkilotlar ulushi, %	1	
Korxonada va tashkilotlarda Internetga ulangan kompyuterlar soni , birlikda	0,533908	1

2-jadval. korxonada va tashkilotlarda internetga ulangan kompyuterlar soni (birlikda, Y) hamda internetga ulangan korxonada va tashkilotlar ulushi (% , X) orasidagi korrelyatsion bog'lanish, mualliflarning qayta ishlagan ma'lumoti[4].

XULOSA VA TAKLIFLAR

2-jadvalga ko'ra korrelyatsion bog'lanish $r=0,533908$ bo'lganligi uchun korxonada va tashkilotlarda internetga ulangan kompyuterlar soni (birlikda, Y) hamda internetga ulangan korxonada va tashkilotlar ulushi (% , X) orasidagi korrelyatsion bog'lanish to'g'ri bog'langana hamda zichligi o'rtacha. Ushbu korrelyatsiya koeffitsiyentini ikkinchi darajaga ko'tarib, determinatsiya koeffitsiyentini topamiz. $r^2=0,285058$ ekanligidan korxonada va tashkilotlarda internetga ulangan kompyuterlar soni (birlikda, Y) hamda internetga ulangan korxonada va tashkilotlar ulushi (% , X) orasidagi o'zgarish tendensiyasini tavsif etadi.

REFERENCES

1. Shodiev T.Sh. va boshqalar. Ekonometrika. –T.: TDIU, 2007. – 270 b.
2. Habibullayev I. Iqtisodiy matematik usullar va modellar: o‘quv qo‘llanma / O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi. -Toshkent: “Tafakkur-Bo‘stoni”, 2012. 112 b.
3. Шукуров И.А., Парная регрессия и корреляция, Universum: Технические науки, научный журнал, Выпуск:5(86), май 2021 г. Часть 1.
4. Shukurov I.A. Academic Research in Educational Sciences. Volume 4. Issue 4. 2023. ISSN: 2181-1385. Aholining kunlik daromadlari, o‘rtacha kunlik ish haqi va ishsizlarning ortacha yoshi o‘rtasidagi bog‘lanishning ko‘p omilli korrelyatsion regression tahlili, 91-96 b.
5. Shukurov I.A. Academic Research in Educational Sciences. Volume 4. Issue 4. 2023. ISSN: 2181-1385. Turistik firmalar faoliyatining ekonometrik tahlili, 429-434 b.

